

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

ФАКУЛЬТЕТ ГЕОГРАФІЇ, ІСТОРІЇ ТА ТУРИЗМУ

КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ І ТУРИЗМУ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 22 ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Освітньої програми:	Туризм
Рівня вищої освіти:	першого (бакалаврського)
за спеціальністю:	242 Туризм
галузі знань:	24 Сфера обслуговування

Робоча програма навчальної дисципліни «Організація екскурсійної діяльності» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, за освітньою програмою «Туризм» зі спеціальності «242 Туризм» галузі знань 24 Сфера обслуговування

Розробник: к.пед.наук, доц. Шикула Р.Р.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри географії і туризму

Протокол від 27 серпня 2021 р. № 1

Завідувач кафедри доц. Яроменко О.В.

Гарант освітньо-професійної програми «Туризм» зі спеціальності 242 Туризм у галузі знань 24 Сфера обслуговування першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

доц. Романів А.С.
(підпис)

Схвалено навчально-методичною комісією факультету географії, історії та туризму

Протокол від 30 серпня 2021 р. № 1

Голова доц. Романів А.С.
(підпис)

© Шикула Р.Р., 2021

© ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана Дем'янчука, 2021

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 5	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування	обов'язковий компонент освітньої програми	
Загальна кількість годин - 150	Спеціальність: 242 Туризм	Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Семестр	
		4-й	4-й
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції	
		30 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		90 год.	132 год.
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Організація екскурсійної діяльності» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 242 Туризм за освітньо-професійною програмою Туризм.

Мета: формування у студентів теоретичних, професійних знань і практичних навичок, що дають їм змогу самостійно організовувати й планувати екскурсійну діяльність; розробляти й проводити екскурсії; здійснювати екскурсійне обслуговування.

Завдання:

- виявлення особливості розвитку екскурсійної справи в контексті еволюції туристичної діяльності;
- визначення особливості створення інноваційного екскурсійного продукту та специфіку методики проведення оглядових та тематичних екскурсій;
- засвоєння практичних навичок професійної майстерності екскурсовода, зокрема, опанування методичними прийомами показу та розповіді, а також ораторським мистецтвом і комунікаційною майстерністю, в тому числі з іноземними туристами;
- розкриття механізмів управління екскурсійною діяльністю в ринкових умовах, а також організаційно-інституційних засад розвитку екскурсійної справи в Україні;
- вивчення сутності сучасних інструментів маркетингу і менеджменту екскурсійної діяльності, моделі управління екскурсійною діяльністю на національному рівні.

Під час лекційних, практичних занять та самостійної роботи студенти, майбутні фахівці з туризму **набувають таких компетентностей: ЗКЗ (загальні компетентності), СК (спеціальних, фахових компетентностей).**

К05. Прагнення до збереження навколишнього середовища

К12. Навички міжособистісної взаємодії

К14. Здатність працювати в команді та автономно

СК16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

СК20. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного);

СК23. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах

Опанувавши дисципліну «Організації екскурсійної діяльності», студенти повинні володіти такими **програмами результатами навчання:**

ПР01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПР02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПР12. Скласти та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

ПР21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

ПР22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. «Сутність екскурсій, її функції та ознаки»

Тема 1. Теоретичні основи організації екскурсійної діяльності

Вступ. Місце дисципліни «Організація екскурсійної діяльності» серед інших дисциплін відповідного профілю. Мета, задачі дисципліни, зв'язок з фаховими дисциплінами.

Предмет, об'єкт, мета і завдання курсу «Організація екскурсійної діяльності». Сутність екскурсійної діяльності. Теорія екскурсійної справи. Екскурсознавство як вид наукового пізнання. Роль практики в розвитку екскурсознавства.

Література: основна [1,2,4,5], допоміжна [2,3,4,7]

Тема 2. Історія розвитку екскурсійної діяльності

Прообраз туризму в мандрівництві давнини (IX-XIX ст.). Початок організованого туризму, зародження і становлення екскурсійної справи (кінець XIX ст. – початок XX ст.). Створення централізованої системи управління туризмом (1920-1949 рр.). Відновлення і розвиток екскурсійної справи в повоєнній радянській Україні (50-80-ті роки XX ст.). Екскурсійна справа на сучасному етапі.

Література: Основна [5,6,7], допоміжна [12,15,17].

Тема 3. Екскурсія і її сутність

Рекреаційні і туристичні потреби населення. Рекреаційна і туристична діяльність. Рекреаційна і туристична сутність екскурсії. Екскурсія в системі рекреаційної і туристичної діяльності. Екскурсія, як форма спілкування. Сучасна структура організації екскурсійної діяльності. Мета, завдання і форми проведення екскурсійної діяльності. Сутність екскурсійного процесу.

Література: основна [4,5,6], допоміжна [3,6,7,10].

Тема 4. Основні функції екскурсій

Поняття функція. Функція наукової пропаганди. Функція інформації. Функція організації культурного дозвілля. Функція розширення культурно-технічного кругозору. Функція формування інтересів людини. Поєднання двох і більше функцій в екскурсії. Особливості функції екскурсії для різних груп екскурсантів: для дітей та підлітків; для молоді; для дорослих людей; для інвалідів; для іноземних туристів.

Література: основна [1,2,4,5,11], допоміжна [4,6,10,11,13].

Тема 5. Ознаки екскурсій і екскурсійний метод пізнання

Ознаки екскурсії (загальні, специфічні). Поняття «метод». Види методів діяльності людини. Екскурсійний метод пізнання, його значення, мета і завдання. Особливості і головні вимоги до екскурсійного методу пізнання. Вимоги до професійної компетентності туристичних гідів (ДСТУ EN 15565:2016 Туристичні послуги. Вимоги до професійної підготовки та кваліфікаційних програм для гідів (EN 15565:2008, IDT); ДСТУ EN 13809:2018 Послуги туристичні. Туристичні агенції та туристичні оператори. Терміни та визначення (EN 13809:2003, IDT) в екскурсійній діяльності. Виявлення сучасних положень діяльності екскурсійних закладів, щодо організації екскурсійного обслуговування.

Література: основна [4,7,8,11], допоміжна [2,3]

Тема 6. Екскурсія як педагогічний процес

Екскурсія як педагогічний процес. Компоненти педагогічної діяльності екскурсовода. Поєднання завдань навчання та виховання. Педагогічна техніка, її основні елементи. Використання методів привчання, вимоги, заохочення, переконання в екскурсії, емоційне наповнення екскурсійного процесу.

Література: *основна [1,2,6], допоміжна [3,4,5,6,7,8,9,10].*

Тема 7. Елементи психології і логіки в екскурсії

Екскурсія як метод пізнання. Сукупність уявлень: пізнання об'єкту; уявлення пов'язані з мисленням та ін. Індуктивний і дедуктивний методи пізнання в екскурсіях. Закони та вимоги логіки. Завдання логічних суджень. Значення логіки в підвищенні ефективності екскурсії.

Література: *основна [2,4,5,6], допоміжна [2,3,10].*

Тема 8. Класифікація екскурсій. Тематика і зміст екскурсій

Класифікація екскурсій, принципи і критерії класифікації. Тема, сутність поняття. Тематика екскурсій, як сутність тем. Визначення тематичної екскурсії, її завдання. Визначення композиції екскурсії. Ведуча підтема в екскурсії, її роль в екскурсіях. Назва екскурсії. Оглядові екскурсії по місту та методичні прийоми їх проведення. Екскурсії на історичну тематику та методичні прийоми їх проведення. Екскурсії на археологічну тематику та методичні прийоми їх проведення. Мистецтвознавчі екскурсії та методичні прийоми їх проведення. Літературні екскурсії та методичні прийоми їх проведення. Музейні екскурсії та методичні прийоми їх проведення. Природознавчі і географічні екскурсії та методичні прийоми їх проведення. Красознавчі екскурсії та методичні прийоми їх проведення. Країнознавчі екскурсії та методичні прийоми їх проведення. Заміські екскурсії та методичні прийоми їх проведення. Виробничі екскурсії та методичні прийоми їх проведення. Екскурсії на архітектурно-містобудівні теми та методичні прийоми їх проведення.

Література: *основна [1,2,4,10], допоміжна [2,7,8,10].*

Тема 9. Показ і розповідь в екскурсії

Показ – основний елемент екскурсії, його сутність. Види показу на екскурсії і його особливості. Ступені показу в екскурсії. Методика послідовної діяльності екскурсовода при показі об'єктів. Сутність розповіді на екскурсії, основні вимоги, особливості. Трансформація усної розповіді до зорових образів. Індивідуальні особливості мови екскурсовода. Визначення вказівок екскурсовода для організації екскурсійної діяльності екскурсантів.

Література: *основна [1,2,10], допоміжна [2,9,11,13,16].*

Тема 10. Поєднання показу та розповіді в екскурсії

Показ і розповідь – два головні елемента екскурсії, їх поєднання. Процес становлення екскурсії. П'ять рівнів процесу показу та розповіді. Зв'язок трьох компонентів екскурсії – основа активності показу і розповіді. Аналіз зростання екскурсійної ситуації. Активізація екскурсійного об'єкту. Підвищення ролі екскурсовода. Зростання активності екскурсантів.

Література: *основна [1,2,10], допоміжна [2,9,11,13,16].*

Змістовий модуль 2. «Екскурсійна методика»

Тема 11. Екскурсійна методика і шляхи її вдосконалення

Сутність екскурсійної методики. Предмет та види екскурсійної методики, основні вимоги. Використання методичної літератури на екскурсіях. Робота з архівними документами та укомплектування «портфеля екскурсовода». Сучасні шляхи вдосконалення екскурсійної методики. Новітні форми проведення екскурсії. Особливості організації екскурсії-квесту.

Література: *основна [1,2,10,11], допоміжна [5,6,7,8,9,10]*

Тема 12. Технологія підготовки нової екскурсії

Підготовка нової екскурсії. Класифікація екскурсійних об'єктів і критерії їх оцінки. Картки (паспорти) пам'ятників задіяних в екскурсіях. Вивчення особливостей кожного із пам'яток історії і культури. Оцінка зовнішнього виду пам'яток – їх естетичності,

виразності, збереження. Об'єм інформації пізнавальної цінності та відомості об'єкту. Особливості розміщення екскурсійного об'єкту. Охорона пам'яток історії та культури.

Література: основна [1,2,7,8], допоміжна [1,2,17].

Тема 13. Методична розробка та тематична карта екскурсії

Основні вимоги до складання екскурсійного маршруту. Визначення методичних прийомів та техніки ведення екскурсії. Складання методичної розробки екскурсії. Об'їзд (обхід) в екскурсійному маршруті. Підготовка контрольного тексту екскурсії. Складання індивідуального тексту екскурсії. Прийом та здача екскурсії. Затвердження екскурсії і екскурсійного маршруту. Комплектування «портфеля екскурсовода». Обов'язкова документація екскурсії.

Література: основна [9,10,11,12], допоміжна [1,2,5,7,9].

Тема 14. Методика та техніка проведення екскурсії

Поняття «методичний прийом». Призначення методичних прийомів, щодо організації екскурсійної діяльності, їх класифікація. Методичні прийоми показу та розповіді, їх значення в екскурсійній діяльності. Особливі методичні прийоми в екскурсійній діяльності. Техніка ведення екскурсії. Засвоєння екскурсоводом методичних прийомів і техніки ведення екскурсії.

Література: основна [1,2,8,9], допоміжна [3,4,5,6,7].

Тема 15. Професійна майстерність екскурсовода

Професія і спеціальність екскурсовода. Етапи становлення професії екскурсовода. Екскурсознавча майстерність. Професійна майстерність екскурсовода і шляхи її підвищення. Особистість екскурсовода. Практичні вміння і навички екскурсовода. Ораторське мистецтво екскурсовода. Позамовні засоби спілкування. Комунікаційна майстерність екскурсовода. Ерудиція і інтуїція екскурсовода. Жести екскурсовода. Мова екскурсовода. Темперамент екскурсовода. Емоції і почуття екскурсовода і екскурсантів. Авторитет екскурсовода як сукупність деяких сторін. Зовнішність екскурсовода. Культура поведінки екскурсовода, шляхи її формування. Специфіка роботи екскурсовода з іноземними туристами та екскурсантами.

Література: основна [1,7,8,10,11], допоміжна [2,3,10].

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Організація екскурсійної діяльності												
Тема 1. Теоретичні основи організації екскурсійної діяльності	8	2	2	-	2	2	12	2	2	-	-	8
Тема 2. Історія розвитку екскурсійної діяльності	8	2	2	-	2	2	12	2	2	-	-	8
Тема 3. Екскурсія і її сутність	8	2	2	-	2	2	12	2	2	-	-	8
Тема 4. Основні функції екскурсій	8	2	2	-	2	2	12	2	2	-	-	8
Тема 5. Ознаки екскурсій і екскурсійний метод пізнання	8	2	2	-	2	2	10	2	-	-	-	8

Тема 6. Екскурсія як педагогічний процес	8	2	2	-	2	2	8	-	-	-	-	8
Тема 7. Елементи психології і логіки в екскурсії	8	2	2	-	2	2	8	-	-	-	-	8
Тема 8. Класифікація екскурсій. Тематика і зміст екскурсій	10	2	2	-	3	3	8	-	-	-	-	8
Тема 9. Показ і розповідь в екскурсії	12	2	2	-	4	4	8	-	-	-	-	8
Тема 10. Поєднання показу та розповіді в екскурсії	12	2	2		4	4	10	-	-	-	-	10
Змістовий модуль 2. «Екскурсійна методика»												
Тема 11. Екскурсійна методика і шляхи її вдосконалення	12	2	2	-	4	4	10	-	-	-	-	10
Тема 12. Технологія підготовки нової екскурсії	12	2	2	-	4	4	10	-	-	-	-	10
Тема 13. Методична розробка та тематична карта екскурсії	12	2	2	-	4	4	10	-	-	-	-	10
Тема 14. Методика та техніка проведення екскурсії	12	2	2	-	4	4	10	-	-	-	-	10
Тема 15. Професійна майстерність екскурсовода	12	2	2	-	4	4	10	-	-	-	-	10
Всього годин	150	30	30	-	45	45	150	10	-	-	-	132

5.Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія екскурсійної справи в Україні.	2/2
2	Види туристсько-екскурсійних організацій.	2/2
3	Діяльність Асоціації екскурсоводів України.	2/2
4	Екскурсія як педагогічний процес.	2/2
5	Елементи психології на екскурсії.	2/-
6	Індуктивний та дедуктивний методи пізнання на екскурсіях.	2/-
7	Уява на екскурсіях.	2/-
8	Емоції на екскурсіях.	2/-
9	Складові логіки в екскурсіях	2/-
10	Технологія підготовки нової екскурсії: технологія. Вибір теми. Після оприлюднення доповідей студентів по огляду існуючої екскурсійної тематики на місцевих туристичних підприємствах та екскурсійних ресурсах регіону студенти повинні обрати загальну для всієї групи тему майбутньої екскурсії та сформулювати її назву.	2/-
11	Визначення мети і завдань екскурсії. Студенти повинні сформулювати мету майбутньої екскурсії	2/-

12	Відбір літератури і складання бібліографії. На практичному занятті кожен студент аналізує зміст одного з літературних джерел за темою екскурсії.	2/-
13	Визначення інших джерел екскурсійного матеріалу. В якості додаткових джерел екскурсійної інформації студенти готують аналітичні доповіді про: інтерактивний або електронний ресурс, картографічні джерела, можливих очевидців подій, архівні матеріали та ін. по темі екскурсії.	2/-
14	Відбір і вивчення екскурсійних об'єктів Використовуючи методiku відбору екскурсійних об'єктів, розглянуту на лекціях студенти відбирають екскурсійні об'єкти, характеризують їх за змістом, функціональним призначенням, ступенем збереженості і проводять багатовимірну оцінку екскурсійних об'єктів. Наприкінці залежно від результатів оцінки студенти повинні відібрати 15-20 екскурсійних об'єктів на яких будуть ґрунтуватися підтеми екскурсії і викладатися додатковий матеріал, окреслюється основний зміст розповіді та назви підтем. Відбір об'єктів закінчується складанням картки об'єкта.	2/-
15	Складання маршруту екскурсії. Студенти на основі лекційного матеріалу спочатку обирають один з варіантів складання маршруту – хронологічний, тематичний, тематико-хронологічний. Після, використовуючи картографічний матеріал та методичні вимоги до екскурсійних маршрутів розробляють 2 варіанти маршруту (основний і додатковий) екскурсії і складають їх схеми.	2/-
Разом		30/8

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія екскурсійної справи в Україні.	2/4
2	Види туристсько-екскурсійних організацій.	2/4
3	Діяльність Асоціації екскурсоводів України.	2/4
4	Нормативно-правова база екскурсійної діяльності	2/4
5	Сутність екскурсії.	2/4
6	Класифікація екскурсій.	2/4
7	Елементи психології на екскурсії.	2/4
8	Індуктивний та дедуктивний методи пізнання на екскурсіях.	2/4
9	Уява на екскурсіях.	2/4
10	Емоції на екскурсіях.	2/4
11	Складові логіки в екскурсіях.	2/4
12	Методика відбору і вивчення екскурсійних об'єктів.	2/4
13	Вимоги до маршруту екскурсії.	2/4
14	Значення етапу «об'їзд або обхід маршруту».	2/4
15	Підготовка контрольного тексту екскурсії.	2/4
16	Комплектування «Портфелю екскурсовода».	2/4
17	Складання індивідуального тексту.	2/4
18	На основі лекційного матеріалу щодо структури і вигляду картки об'єкта кожен студент складає картки для всіх об'єктів по підтемі.	2/4
19	«Об'їзд або обхід маршруту» у натурному вивченні об'єктів, що	2/4

	ввійшли до розробленої підтеми і має на меті уточнити необхідні дані для складання методичної розробки. Так, необхідно визначити місце і розстановку групи біля об'єкта, методичні прийоми показу і розповіді, необхідний час для розкриття підтеми, додаткові методичні рекомендації (наприклад щодо безпечних місць переходу вулиці, правил поведінки на об'єкті, можливих обмежень щодо показу і розповіді і ін.)	
20	«Підготовка контрольного тексту екскурсії» заміна написання контрольного тексту, текстом індивідуальним, написання студентом вступної частини, основного тексту та заключної частини своєї підтеми з пропонованим текстом логічного переходу до наступної підтеми.	2/4
21	«Комплектування «Портфелю екскурсовода» підготовка і оформлення належним чином одного експонату по підтемі екскурсії.	2/4
22	Показ його сутність, завдання, умови.	2/3
23	Послідовність дій екскурсовода при показі об'єкта.	2/3
24	Ступені показу. Види показу. Особливості показу.	2/3
25	Показ як реалізація принципу наочності.	2/3
26	Основні вимоги до розповіді на екскурсії.	2/3
27	Особливості розповіді на екскурсії.	2/3
28	Рух як методичний прийом.	2/3
29	Підготовка матеріалів по найвідоміших екскурсійних об'єктах міста.	2/3
30	Особистість екскурсовода.	4/3
31	Майстерність екскурсовода.	4/3
32	Мова та жести екскурсовода.	4/3
33	Професія екскурсовод.	4/3
34	Диференційований підхід до обслуговування різних груп екскурсантів.	4/3
35	Скласти перелік музеїв та тематики їх екскурсійних програм, які діють на території регіону.	4/3
36	Виявити, в які екскурсійні теми можливо залучати відвідування діючих музейних експозицій.	4/3
37	Відвідання музейної екскурсії та знаходження її основних відмінностей від звичайної екскурсії.	4/3
	Разом	90/132

7. Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	К-ть балів
Тема 1. Теоретичні основи організації екскурсійної діяльності	Анотація матеріалу. Вивчення	Представлення анотованого матеріалу. Усне	<i>основна [1,2,4,5], допоміжна</i>	4

	основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	опитування. Підготовка короткого словника термінів	[2,3,4,7]	
Тема 2. Історія розвитку екскурсійної діяльності	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання завдань практичної роботи	Здача виконаних практичних завдань	Основна [5,6,7], допоміжна [12,15,17].	4
Тема 3. Екскурсія і її сутність	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання завдань практичних	Здача виконаних практичних завдань. Робота з інтернет-ресурсами.	основна [4,5,6], допоміжна [3,6,7,10].	4
Тема 4. Основні функції екскурсій	Анотація матеріалу за темою. Виконання завдань практичної роботи	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування.	основна [1,2,4,5,11], допоміжна [4,6,10,11,13].	4
Тема 5. Ознаки екскурсій і екскурсійний метод пізнання	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування.	основна [4,7,8,11], допоміжна [2,3]	4
Тема 6. Екскурсія як педагогічний процес	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних занять. Підготовка презентацій	Здача виконаних практичних завдань. Представлення презентацій	основна [1,2,6], допоміжна [3,4,5,6,7,8,9,10].	4
Тема 7. Елементи психології і логіки в екскурсії	Анотація матеріалу за темою. Виконання практичних занять. Підготовка презентацій	Здача виконаних практичних завдань. Представлення презентацій	основна [2,4,5,6], допоміжна [2,3,10].	4
Тема 8. Класифікація екскурсій. Тематика і зміст екскурсій	Опрацювання лекційного матеріалу.	Здача виконаних практичних завдань.	основна [1,2,4,10], допоміжна	4

	Виконання практичних занять. Підготовка презентацій	Представлення презентацій	[2,7,8,10].	
Тема 9. Показ і розповідь в екскурсії	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних занять. Підготовка презентацій	Здача виконаних практичних завдань. Представлення презентацій	<i>основна [1,2,10], допоміжна [2,9,11,13,16].</i>	4
Тема 10. Поєднання показу та розповіді в екскурсії	Анотація матеріалу за темою. Виконання практичних занять. Підготовка презентацій	Здача виконаних практичних завдань. Представлення презентацій	<i>основна [1,2,10], допоміжна [2,9,11,13,16].</i>	4
Тема 11. Екскурсійна методика і шляхи її вдосконалення	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних занять. Підготовка презентацій	Здача виконаних практичних завдань. Представлення презентацій	<i>основна [1,2,10,11], допоміжна [5,6,7,8,9,10]</i>	4
Тема 12. Технологія підготовки нової екскурсії	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних занять. Підготовка презентацій	Здача виконаних практичних завдань. Представлення презентацій	<i>основна [1,2,7,8], допоміжна [1,2,17].</i>	4
Тема 13. Методична розробка та тематична карта екскурсії	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних занять. Підготовка презентацій	Здача виконаних практичних завдань. Представлення презентацій	<i>основна [9,10,11,12], допоміжна [1,2,5,7,9].</i>	4
Тема 14. Методика та техніка проведення екскурсії	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних занять. Підготовка	Здача виконаних практичних завдань. Представлення презентацій	<i>основна [1,2,8,9], допоміжна [3,4,5,6,7].</i>	4

	презентацій			
Тема 15. Професійна майстерність екскурсовода	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних занять. Підготовка презентацій	Здача виконаних практичних завдань. Представлення презентацій	<i>основна [1,7,8,10,11], допоміжна [2,3,10].</i>	4

Індивідуальні завдання

Цілями виконання індивідуального завдання є: закріплення, поглиблення й узагальнення знань, отриманих студентами на теоретичних і практичних заняттях, а також придбання навичок при проектуванні й здійсненні екскурсійного обслуговування за окремими етапами надання послуги, використовуючи існуючі технології.

При виконанні індивідуального завдання студент повинен продемонструвати уміння аналізу і синтезу інформаційних матеріалів за темою екскурсії, творчий підхід у представленні підтеми екскурсії.

Підготувати реферативну доповідь на тему:

1. Як класифікуються екскурсійні методичні прийоми?
2. У чому полягає сутність та парадоксальність екскурсійного показу?
3. Назвіть умови для показу.
4. Перелічіть завдання показу.
5. Яке значення мають жести під час показу?
6. Які вказівки використовує екскурсовод під час показу?
7. Назвіть прийоми показу.
8. Які види показу використовуються в автобусних екскурсіях?
9. Розповідь на екскурсіях, її завдання та вимоги до неї.
10. Перелічіть особливості екскурсійної розповіді.
11. Назвіть методичні прийоми екскурсійної розповіді.
12. Перелічіть особливі екскурсійні методичні прийоми.
13. Назвіть чотири різновиди організацій, які функціонують на ринку надання екскурсійних послуг.
14. Перелічіть види робіт, які виконують туристсько-екскурсійні підприємства.
15. Назвіть функціональні напрями роботи з організації надання екскурсійних послуг на туристському підприємстві.
16. Охарактеризуйте значення та особливості застосування екскурсійного маркетингу на туристсько-екскурсійних підприємствах.
17. У чому полягає комунікаційна діяльність туристсько-екскурсійних підприємств?
18. Які пункти включає договір на екскурсійне обслуговування?
19. Які вимоги потрібно враховувати під час вибору постачальників екскурсійних послуг?
20. Охарактеризуйте головні положення договору з автотранспортним підприємством.
21. У чому полягає менеджмент екскурсійної діяльності? Охарактеризуйте його функції.
22. Від яких складових залежить якість екскурсійного обслуговування?
23. Назвіть головні фактори безпеки під час здійснення екскурсійного обслуговування та заходи їх уникнення.
24. Перелічіть напрями підвищення ефективності роботи туристсько-екскурсійних підприємств.

Форми контролю: опитування, перевірка рефератів, аналіз роботи.

9. Методи навчання

I. Організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності за джерелом передання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, практична робота); за ступенем самостійності мислення студентів: репродуктивні і творчі методи; за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні (конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків; за ступенем керівництва навчальною роботою студентів: самостійна робота студентів, робота з книгою.

II. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності
Дидактичні (ділові, ситуативно-рольові та ін.) ігри, навчальні дискусії, інтерактивні методи навчання.

III. Контроль і самоконтроль, аналіз та оцінювання результатів навчання.
Індивідуальне і фронтальне опитування, письмові контрольні роботи.

10. Методи контролю

При вивченні студентами курсу «Організація екскурсійної діяльності» застосовуються такі методи контролю:

- поточне (усне) опитування, дискусійне обговорення проблем на практичних заняттях;
- поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів, експрес-контролю тощо, перевірки результатів виконання різноманітних індивідуальних завдань тощо;
- контроль самостійної роботи, представлення презентацій;
- індивідуальне та фронтальне опитування;
- поточне тестування;
- аналіз та оцінювання результатів навчання;
- тестовий підсумковий контроль.

11. Питання гарантованого контролю знань здобувачів вищої освіти:

1. Назвіть чотири різновиди організацій, які функціонують на ринку надання екскурсійних послуг.
2. Перелічіть види робіт, які виконують туристсько-екскурсійні підприємства.
3. Назвіть функціональні напрями роботи з організації надання екскурсійних послуг на туристському підприємстві.
4. Охарактеризуйте значення та особливості застосування екскурсійного маркетингу на туристсько-екскурсійних підприємствах.
5. У чому полягає комунікаційна діяльність туристсько-екскурсійних підприємств?
6. Які пункти включає договір на екскурсійне обслуговування?
7. Які вимоги потрібно враховувати під час вибору постачальників екскурсійних послуг?
8. Охарактеризуйте головні положення договору з автотранспортним підприємством.
9. У чому полягає менеджмент екскурсійної діяльності? Охарактеризуйте його функції.
10. Від яких складових залежить якість екскурсійного обслуговування?
11. Назвіть головні фактори небезпеки під час здійснення екскурсійного обслуговування та заходи їх уникнення.

12. Перелічіть напрями підвищення ефективності роботи туристсько-екскурсійних підприємств.
13. Дайте визначення поняттю «екскурсійна послуга».
14. Назвіть форми організації екскурсійного обслуговування.
15. Визначте сутність циклового екскурсійного обслуговування.
16. Які існують варіанти надання екскурсійних послуг під час споживання турпродуктів?
17. Дайте визначення поняттю «шляхова екскурсійна інформація». Коли її використовують?
18. Назвіть чотири різновиди організацій, які функціонують на ринку надання екскурсійних послуг.
19. Перелічіть види робіт, які виконують туристсько-екскурсійні підприємства.
20. Назвіть функціональні напрями роботи з організації надання екскурсійних послуг на туристському підприємстві.
21. Охарактеризуйте значення та особливості застосування екскурсійного маркетингу на туристсько-екскурсійних підприємствах.
22. У чому полягає комунікаційна діяльність туристсько-екскурсійних підприємств?
23. Які пункти включає договір на екскурсійне обслуговування?
24. Які вимоги потрібно враховувати під час вибору постачальників екскурсійних послуг?
25. Охарактеризуйте головні положення договору з автотранспортним підприємством.
26. У чому полягає менеджмент екскурсійної діяльності? Охарактеризуйте його функції.
27. Від яких складових залежить якість екскурсійного обслуговування?
28. Назвіть головні фактори небезпеки під час здійснення екскурсійного обслуговування та заходи їх уникнення.
29. Перелічіть напрями підвищення ефективності роботи туристсько-екскурсійних підприємств.
30. Дайте визначення екскурсії в загальному розумінні.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота															Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 1										Змістовий модуль 2					(залік)	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	40	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		

T1, T2 ... T15 – теми змістових модулів.

13. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
			для екзамєну, курсової роботи, практики

90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	зараховано
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабке їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	не зараховано
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	

14. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни включає:

1. Підручники та навчальні посібники
2. Опорний конспект лекцій по всіх темах курсу, у тому числі і для самостійного вивчення та практичні завдання в електронному вигляді (навчальна платформа Moodle).
3. Пакети тестових завдань для підсумкового контролю (навчальна платформа moodle).
4. Шикула Р. Р. Використання засобів музейної педагогіки у навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів та шкіл

15. Рекомендована література

Базова

1. Альтгайм Л.Б. Основи музейної та екскурсійної діяльності. Курс лекцій / Л.Б. Альтгайм. – Тернопіль: Тернопільський нац. пед. університет ім. В. Гнатюка, 2007. – 113 с.
2. Бабарицька В. Екскурсознавство і музеєзнавство: навчальний посібник / В. Бабарицька, А. Короткова, О. Малиновська. – 2-ге, перероб. і доп. – К.: Альтерпрес РА, 2012. – 444 с.

3. Галасюк С.С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навчальний посібник / С.С. Галасюк, С.Г. Нездоймінов. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 178 с.
4. Зінченко В.А. Екскурсологія як туризмологічна наука / В.А. Зінченко // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія: філософські науки. – 2010. – Випуск 8. – С. 211-223 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www. tourlib.net](http://www.tourlib.net)
5. Історія екскурсійної діяльності в Україні: Навч. посібник / [В.К. Федорченко, О.М. Костюкова, Т.А. Дьорови, М.М. Олексійко] – К.: «Кондор», 2004. – 166 с.
6. Історія екскурсійної діяльності в Україні: Навч. посібник для студ./ В.К. Федорченко, О.М. Костюкова, Т.А. Дьорова, М.М. Олексійко. – К.: Кондор, 2010. – 166 с.
7. Король О.Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі : навч.-метод. посібник / О.Д. Король – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. – 144с.
8. Матвієнко, А.Т. Технологія та організація туристичної діяльності: Навч. посібник / А.Т. Матвієнко, В.Г. Цись. – К.: Кондор, 2015. – 120 с
9. Національна програма туристсько-екскурсійних маршрутів «Намисто Славутича». – К., 1997. – 242 с.
10. Поколюдна М.М. Організація екскурсійної діяльності : підручник / Поколюдна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 180 с.
11. Чагайда І.М. Екскурсознавство: Навч. посібник / І.М. Чагайда, С.В. Грибакова. – К.: «Кондор», 2004. – 204 с.
12. Шикула Р. Р. Використання засобів музейної педагогіки у навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів та шкіл / Р. Р. Шикула. – Рівне : ФОП Зелент О. І., 2017. – 138с.

Допоміжна

1. Мальська М.П. Планування туристичної діяльності: підручник / М.П. Мальська, О.Ю. Бордун. – К.: Знання, 2010. – 310 с.
2. Романенко О.В. Організація екскурсійних послуг / О.В. Романенко // Культура народів Причорномор'я. – 2009. – №176. – С. 159-161 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www. tourlib.net](http://www.tourlib.net)
3. Шикула Р.Р. / Природничий музей закладу вищої освіти – як засіб формування наукового світогляду / Р.Р. Шикула // Збірник тез виступів учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку вищої школи та економіки в ХХІ столітті», присвяченої 25-річчю Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука (11-12 жовтня 2018 р.). – Рівне: РВЦ МЕНУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2018. – С. 322–324.
4. Шикула Р.Р. / Сучасний природничий музей закладу вищої освіти / Р. Р. Шикула // МЕНУ – Рівне: РВЦ МЕНУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2019. – С. 176 – 182.
5. Шикула Р.Р. Використання елементів ігрової форми діяльності у природничому музеї / Р.Р. Шикула // Вісник Львівської комерційної академії. – Серія «Гуманітарні науки». – 2019.– Вип. 16. – С. 225–229.
6. Шикула Р.Р. Використання засобів природничих музеїв у сучасних вищих навчальних закладах України / Р.Р. Шикула // Педагогіка і психологія професійної освіти. – Львів. – 2016. – № 1. – С. 80–86.
7. Шикула Р.Р. Використання засобів природничого музею в Міжнародному економіко-гуманітарному університеті імені академіка Степана Дем'янчука / Р. Р. Шикула // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Випуск 1. – Бердянськ, 2016. – С. 313–318.
8. Шикула Р.Р. Музейна педагогіка: розуміння основних наукових дефініцій майбутніми вчителями в галузі природознавства / Р.Р. Шикула // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. – Рівне, 2016. – Випуск 13 (1). – С. 36–38.

9. Шикула Р.Р. Особистісно-зорієнтована концепція музейної освіти сучасної зарубіжної педагогіки / Р.Р.Шикула // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського. – Випуск 5(112). – Серія : Педагогіка. – Одеса : ПНПУ імені К.Д. Ушинського, 2016. – С. 113–116.
10. Шикула Р.Р., Калько А.Д. / Використання експонатів природничого музею на лекційних заняттях зі студентами Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука / А. Д. Калько, Р.Р. Шикула // Збірник тез виступів учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Історія української державності», присвяченої 25-річчю проголошення незалежності України (22 вересня 2016 р.). – Рівне: РВЦ МЕНУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2016. – С. 27–29. ТЕЗИ
11. Шикула Р.Р., Калько А.Д. / Упровадження інноваційних технологій навчання із застосуванням засобів музейної педагогіки в підготовці майбутніх учителів природничих предметів / Р.Р. Шикула, А. Д. Калько // Нова педагогічна думка : науково-методичний журнал. – Рівне, 2016. – № 2 (86). – С. 87 – 89.
12. Шикула Р.Р., Калько А. Д. Використання наукових досліджень про музейну педагогіку ХІХ-ХХ ст. у підготовці вчителів природничого циклу / Р. Р. Шикула, А. Д. Калько // Ключові компетентності в моделі сучасного фахівця. Збірник наукових праць ІІІ Міжнародної науково – практичної конференції. 29 лютого. – Частина 1. – Переяслав – Хмельницький, 2016. – С. 156-160.
13. Шикула Р.Р., Калько А. Д. Педагогічна складова зарубіжного досвіду використання засобів природничих музеїв / Р. Р. Шикула, А. Д. Калько // Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку природничих наук та методик їх викладання. Матеріали І всеукраїнської науково-практичної інтернет конференції. 24 – 25 березня. – Суми, 2016. – С. 223–226.
14. Шикула Р.Р., Калько А. Д. Шляхи удосконалення фахової підготовки майбутніх учителів галузі природознавства засобами музейної педагогіки / Р.Р. Шикула, А. Д. Калько // Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ випуск № 2 (16). – Рівне, 2016. – С. 76 – 80.
15. Шикула Р.Р., Марчук О.О. Сучасні тенденції зарубіжної музейної педагогіки / Р.Р.Шикула, О.О. Марчук // Проблеми якості професійної підготовки майбутніх педагогів у вищій школі: матеріали міжнар. Наук.-практ. Конф., м.Одеса, 28-29 жовтня 2016 р. – Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2016. – С. 66–67.
16. Шикула Р.Р. / Зразок практичного заняття для майбутніх учителів галузі природознавства з елементами музейної педагогіки в умовах пандемії COVID-19 / Р. Р. Шикула // Музейна педагогіка в умовах пандемії COVID-19 : збірник матеріалів доповідей учасників Всеукраїнського круглого столу, м. Київ, 27 травня 2021 р. / за наук. ред. С. О. Довгого. — Київ: Національний центр «Мала академія наук України», С. 238 – 242.
17. Шикула Р.Р., Марчук О.О. / Організація педагогічної музейної комунікації із здобувачами вищої освіти під час вивчення природничих наук / О.О. Марчук, Р.Р. Шикула // Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. – С. 17 – 24.
18. Shykula R.R. Periodization museum pedagogy as a science / R.R. Shykula // Modern scientific researches and developments: theoretical value and practical results. Materials of international scientific and practical conference. March 15 - 18, Bratislava, Slovak Republic, 2016. - P. 152-153.
19. Šikula Rostislav. Organizace nezávislé vědecké a pedagogické práce s budoucími učiteli odvětví přírodopisu s využitím finančních prostředků muzejní pedagogiky / Rostislav Šikula // Moderní Věda. – Praha, Česká republika, Nemoros. – 2016. – № 3. 173-178.

16. Інформаційні ресурси

1. Правові засади екскурсійної діяльності в Україні URL:
<http://turistic.ua.hotlist.biz/ru/blog/main/548.htm>
2. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з організації іноземного, внутрішнього, зарубіжного туризму, екскурсійної діяльності URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0103-01#Text>
3. Закон України про туризм URL:
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_1995_09_15/Z950324.html
4. Музейные тайны: Берлинский музейный остров / 1 серия
5. https://www.youtube.com/watch?v=Ms2WIkaNY6M&list=PLIXKBF31fBhAzK3e3Qrlx_UnKDR0k2N7c
6. Ідемо в музей. URL:
https://www.youtube.com/watch?v=YOWjyykqT2c&list=PLa6RrfylRW7R_57HF6akm_MZFS3bd4gmo8&index=1
7. «Музеї. Як це працює» URL:
https://www.youtube.com/watch?v=LYpqX_i1Wo0&list=PLa6RrfylRW7TLBoHSYBo_NBMD4NtL2H07E